

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

Uppteckningen rör

Del II.

Fåglar. Livets högtider och
sluckebes,
årshögtider och gillen,
Grötrinn. transor m. m.

(56 sidor)

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

1

Uppteckningen rör

Register.

	sid.
Register	1
Kråkan (man sköt kråkor i mars att äta)	4
Skatan (när skatan bygger högt och lågt)	5
Svalan (på sjöbottnen om vintrarna m.m.)	6
Göken	7
Orren	8
"Kopusten och krigsfågeln"	9
Snigeln	10
Barndop (gudmodern fick inte tala m.m.)	11
Barnens namn. Rödhåriga barn	12
Vänja av barnen från bröstet	13
Misslyckat frieri (verklighet)	14
Brännvin i kyrkogård	15
"Tredje torsdagen i Tor"	16
Julottan (bloss, när man gick till kyrkan)	17
"Dymmelveckan"	18
Solen hurrar på påskdags morgon!	20
Påskeld	21
Majgille	22
Målskjutning	29
Majstång	30
Grötrim	32

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

2

Uppteckningen rör

Register.

	sid.
Vällingklockan	33
Orlovsedel	34
Gåta (skallighet)	35
Björndansen	36
Idrottslekar (lyfta på raka hasar m.m.)	37
De sista vargarna	38
Magnus Stenbock	39
Karl XV (lånade hus hos borgmästaren)	40
Hunne (i Hannebad i Markaryd socken)	41
Präst finner sig i oväntad situation vid pre- dikan	42
Husförhör m.m.	43
Mord	44
Resgille	47

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

3

Uppteckningen rör

Register.

	sid.
Stål i åkern vid sådd	50
Slåttergille	51
Slakt ("putta bitarna av ett avskuret ben mot varandra", Grisrumpan)	54
Kastrera katt	55
Skinnkjorteln att röra till pannkakor uti	56

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: V. Åsbo Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Uppteckningen rör Kräkan.

För fanns här ingen Kräka om vintern, men nu
 är här Kräkan om vintern alltid. Och det var så
 prätigt för, fört när som Kräkan kom
 - förmånads Kräkan - då skulle de skjuta
 dem o de skulle vara så bra att äta.

En gammal gammal, som de kalla-
 de för Spinge buntan bad min far att han
 skulle skjuta en förmånads Kräka åt hen-
 ne "Kunde jag bara få en förmånads Kräka,
 så skulle jag nog bli bättre", sade hon. Och
 han sköt en Kräka, som hon fick. Han var
 lite sjuk på vägen, gammal.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. cisbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -16 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Uppteckningen rör Skutan.

När skutan byggs högt upp i träden, skall det bli en
torrt år. Men byggs hon lågt nere, så skall det
bli våll.

ACC. NR. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åbo Adress: Gby.
Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1908 Född år 1856 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Uppteckningen rör Soalan.

Man trodde för att soalan fanns på sjöbåtarna om
vintrarna. De sågs sitta på vassstränder om hös-
tarna, o så då vassstränder bjöds sig då kom de
mer i syn o skulle vara där. Det var säkert de
gamle för, som trodde det.

Antal: "De sitta sig på skepp o så äro de o-
ne till det landet de vilja."

ACC. NR. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Sby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1856 i Fagerhult.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Uppteckningen rör Göken.

Om man härmar jöken nå han gal, du blir näbbet
på honom.

Östän - nōan,
vāstän - dōan,
rōnnan - sūān;
nordän - glāan.

Ovanst. beträff. väderstrecken, man hör
jöken gal från fjärde ggn på våren.

Jöken "kommer i tiende ö gal i tiende."
Räknat eft. "verkelal".

ACC. NR. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Törn
Härad: N.åsbo Adress: Gårby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Uppteckningen rör Ören.

Ören sägs:

Mor rer gröd; hon röer med
rocken.

Mor rer gröd; hon röer med
rocken.

Reda gröt = koka gröt.

ACC. NR. 5649

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Lage Nilsson

Härad: H. Åsbo

Adress: Gårdby

Socken: Fagerhult

Berättat av Jakob Karlsson

Uppteckningsår: 1938

Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

Uppteckningen rör "Kopusten och Krigsfågeln."

Kopusten ö Krigsfågeln. Dessa två figlar talade
en gammal gammal. Skogham-Kristina, om.
Hon var en roliga människa som drev alltid
alltid. När hon hörde Kopusten, skulle hon ha
få sjukdom ö när hon hörde Krigsfågeln,
så skulle det bli krig. - Så gick hon ö talde.
"Nu blir det snart krig, jag har hört Krigs-
fågeln! - dog ut för omkr. en 10 år sen.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: N. Arbo
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938
 Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gärdby
 Berättat av: Jacob Karlsson
 Född år: -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Snigeln.

Snigel, snigel, snälle,
visa mig mina bjälle.

Så skall du få en kalla
när mor har kallat.

- Så skulle man säga sin sniglasna när
man var ute i skogen om man
inte kunde hitta dem så skulle man
fråga en snigel på det sättet och han visade
då med ett av sina horn.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: N. Åsbo
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Wismar
 Adress: Gäraby
 Berättat av: Jacob Karlsson
 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Barnsökn.

När gudmodern, som skulle hålla glätten, tog glätten, då fick hon inte tala. Hon skulle tala när hon tog emot den, o redan fick hon inte tala, förän de hade hört öfver ett vallen som rann. Men här var ju många ställen, som de hörde, som de inte kom öfver rimmade veten, när de kom till kyrkan; jag vet inte hur de skulle göra då.

Imman barnen var döpta, så skulle de ha fadderspengar. Dessa stoppades i barnens listor.

Om barnet krek, när det döptes, så skulle det bli en mycket god sångare.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
Härad: V. stads
Socken: Fagerhult
Uppteckningsår: 1938
Upptecknat av: Lage Wiman
Adress: Gården
Berättat av: Jakob Karlsson
Född år: 56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

Barnens namn m. m.

Barnen borde heter efter någon östliten, som
de bröte bra om!

De kalla opp dem efter gudsmoders
var också vanligt.

Om barn visade sig vara röd håniga,
ansåg man, att de skulle bli fastigt arja.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
Härad: H. Åsbo
Socken: Fagerhult
Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Nilsson
Adress: Gårdsby
Berättat av: Johan Karlsson
Född år 1856 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Vänja av barnen från brödet.

När barnen skulle vänjas av att äta råa skickade man bort dem. - Jag kommer ihåg att min mor tog emot min yngste påg; hon skulle ha honom lite tills han blev avvand. Han lever ännu. Heter Edward Johansson. Han var väl en par år. Hon hade väl honom en veckas tid - kanske lite längre.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: K. Lilla
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938
 Upptecknat av: Lager Nilsson
 Adress: Garaby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år: -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

14

Mislyckat frieri (verklighet).

Där var en som hette Lars Jönsson från Möckelö så hade han en granne som hette Petrus Johansson.

Lars, lite enfärdig, skulle ha Petrus med sig till att sola för sig. Till nämndemännens i Lomedhult. Som Lars såg så var han ut i köket, där fören var ö skulle ha fått henne. Men hon var ut på gården ö han efter "han trodde han skulle springa sig tillrätt". Och Petrus sade till honom att han skulle inte ha varit sig all sånt. ö nämndemannen blev galen, ö det blev inte något av med det frieri.

x) = arg?

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

15

Uppteckningen rör

Brännvin i kyrkogård.

En skräddare Pauls Anders, han grävde till lik. Han hittade då en gång en kvartersflaska med brännvin, när han grävde en grav. Han drack ur det, ty han tyckte bra om brännvin. Han sade att det var mycket gott.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 56 i Fagerhult sn.

16

Uppteckningen rör

"Tredje torsdagen i Tor."

Tredje torsdagen i Tor, d.v.s. tredje torsdagen i mars månad, skulle man lägga sig utan att tända ljus på kvällen.

Men gjorde man inte det, då skulle man inte bli färdig till att lägga sig i tid på hela det förestående året.

Iakttogs till långt fram i vår tid!

Om tranan vet meddel. intet! - Vårfrudagen, något helt annat än "tredje torsdagen i Tor."

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: M. Åsbo
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938
 Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Färaby
 Berättat av: Jumbo Karlsson
 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

17

Julottan.

De skulle ha ett bross, sådant där tjärvedsbross, när
 deingo till kyrkan.

I kyrkan bestods inte fler juss än lin
 prästen. Folket fingo själva laga med sig
 salj-juss - om de ville ha något söt, annars
 fingo de sitta i mörke.

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

18

Uppteckningen rör

1 - 2

"Dymmelveckan".

I "Dymmelveckan" måste man skriva ett femuddakors utvändigt över dörren in till fähuset. Om man inte gjorde det, då gick "trössle" (d.v.s. spöke) till kreaturen. Det var bäckamannen, mjölkaharen och sådant, som kom då. Och det var ganska brukligt att skriva ett femuddakors över dörren.

Spinnrockar hölls stilla under Dymmelveckan.

Denna veckans dagar hette:

Kringle måndag,

Vete tisdag,

Dimle onsdag,

Skär torsdag,

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Uppteckningen rör

"Dymmelveckan."

2

Lång fredag,

Påska lördag.

På skärtorsdag skulle påskkäringarna resa till Blåkulla. På Långfredag voro de tillbaka igen och voro i kyrkan. Ett fruntimmer, som hade ett första ägg, som en kyckling hade värpt i kluten på sitt huvud, kunde när hon satt i kyrkan se vilka av de andra fruntimren i kyrkan, som hade varit i Blåkulla.

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1856 i Fagerhult sn

20

Uppteckningen rör

Solen på påskdags morgon.

"Påskamorgon får vi opp och se när solen hurrar." - Meddel. har
tyckt sig kunna iakttaga att solen "hurrar" på påskamorgonen.

Anm.: "hurra" = snurra, dansa, snurra runt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. chro Adress: Årdröj
Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

Pärkeld

"Pärkelds" eldar som tändes vid pärk, var inte
mycket vanligt under medeltid. Det var nog
mer brukligt för då. De skulle vara "som lite
höglidligt". Meddel. vet inte på vilken plats i sock-
nen, som den elden skulle ha brukat tändas.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: N. Åsbo
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938
 Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Esdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år: -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

— 22

1-7

Majgille.

1-7

Majgille, det är så länge sen, så jag var bara liten. Men
 jag var med i spelade. Gille skulle vara på en
 gård Transtorp. För då var redan stor plats att va-
 ra på en stor luga.

De jingo ikring fönt på natten i spelade i
 jöng majvisan. De jingo de ägg o pengar,
 som skulle vara till julle. Då var då en l.
 två karlar med o bara äggkorger.

En här led inte att de skulle jingra. Han
 låste porten. Man gick till en fönster i jöng. Bonden
 kom ut o rejade mot dem i radd att han gav
 inte några liggare ut på natten. Ville de kom-
 ma på dag, då skulle han mätta dem. Men

forts.!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne.
 Härad: N. Skåne
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV
 — 23

Majgille.
 2.

defingo i alla fall av hustrun. Han hette Karl Persson;
 brude i Bonnelt!

Denna sed att gå öfvinga vid maj kom öfr
 till orten med ståt brödrängar, som kom öfr hit;
 bland dessa kan nämnas Hans Lindgren, som
 kom ner ifrån Lilla Håller, vidare Ola Hans-
 son, Olof Jeppson ö en som hette Rasmus
 Ceder. De hade haft den seden då, nere, ö så
 tyngt de att det var liksom förbjudt ö skulle
 göra så här och så. Dessa voro ungef. i 40 med-
 del: 2 fars ålder.

När de komme, så skulle de de fört vörka
 dem ö så hade de:

"God afton, om ni hemma ä —

Skriv endast på denna sida!

forts.!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Peräjä
Härad: N. Chilo
Socken: Fagerhult
Uppteckningsår: 1958
Upptecknat av: Lage Nilsson
Adress: Gårdby
Berättat av: Jakob Karlsson
Född år: -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

3

Majgille.

maj är ju kommen.

Förlåt oss om vi vänta en.

Sommaren är så jvlig för ungdommen.

Na sätta vi maj uti ett tak
etc.

- Man sätte nämligen en grön kvist i taket.
I halmstakskanten. Och det där "maj är ju
kommen" det skulle jvngas efter var
vars.

forts.!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: N. läro
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938
 Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år: -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 25

4

Majgill.

Den lilla lörkas jura kläng
 maj etc.

den bärar oss maj månads läng
 sommarn etc.

- Tillsätt - den man sjungit majvisan, sjöng
 man en psalmsång.

"Den blomstertid nu kommer
 med lust ö färdig stot.

Den rullar jura kommer,
 då gräs och gröda groi.

- Den skulle ju passa efter årstiden.

Detta var Valborgsmässaften, som man
 gick omkring i sjöng. Man fick pengar ö ägg,
 så att man sålde ägg.

Skriv endast på denna sida!

forts.!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
Härad: M. lss
Socken: Fagerhull
Uppteckningsår: 1938
Upptecknat av: Lage Nilsson
Adress: Gårdby
Berättat av: Jakob Karlsson
Född år: -56 i Fagerhull

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 26

5

Maigille.

Har inte honom värt i år

maj etc.

Så väpner hon väl sin nula år

Sommarn etc.

- Så jing man, där man inte fick något.

- De sjöngs många lada oför skända bitar och
när de inte kom och ö gav den något ting.

Ligg i sov, du lade stad

maj etc.

hur toppar i tus de dra dej ud

Sommarn etc.

- Så jick de hela natten, i det var inte lång.
a som jick sin något arbete av den dagen
efter.

Skriv endast på denna sida!

forts.!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 27

6
Majjille.

Var det några som vill vara med, som inte sjöng,
 men vill vara med på jillet, så fingo de lägga till
 pengar. - Jillet hörs efter någon verkas tid, då
 man hade sålt de äggen, som man inte skulle äta,
 men man skulle äta mycket ägg, kokta ägg
 o stekta ägg etc.

Jift o ojift ungdom deltog i jillet.

Man använde äggen på flera sätt. Kokte dem
 o stekte dem o baka de t.o.m. äggkakor av
 dem. - Sedan meddel. blev stor var han själv
 o spelade på majjillen. Så t.ex. i Troffa torp.
 I den byn skulle det jäma vara.

Alla som vill fick vara med, för såvitt det in-
 te var någon särskilt dålig o bråkig person.

Skriv endast på denna sida!

forts!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Albo Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV 28

7.
Majgill

Bland biter som brukade spelas kan nämnas
 Svavare visor ö Boeddals vals (är kallad näcka-
 visan), - ett en gammal man Svavare, som var
 svavare, ö bodde öpe: Tröttersp såväl som ef-
 te Boeddal, som bodde i Småland.

Sjätte jullet hade man då i Hugen, ö så dansade
 de ute på logen. Man höll det på en lördagkväll ö
 dansade sin solen gick op på söndag morgon.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: V. skåne
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år: -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 29

Målskjutning.

Målskjutning hölls som jule. De som ville skjuta finge ha jävat med sig. Jag hade målskjutning på en klocka, en finnar. Men som kom högt han namn klockan. Vi hade en rund tavla, som cirkelades och sin sin g. r. - En meter i botten om-
 krets. Sattes och i en bakk. I pilade den på en päl. Ret och en linje, där de som skulle skjuta, skulle stå, på en 150 meters avstånd fr. tavlan.

Man lade ihop sin jule, betalade lite för att skjuta. Hade kaffe o kakor o brännvin.

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

30

Uppteckningen rör

Majstång.

Till majstång tog man ett långt, högt träd - gran eller fura - kanske 12 alnar högt. Man kvistade det litet, men lät de övre grenarna vara kvar. Man kvistade det således, tills det blev bara en stor kvast oppe i toppen, "ella hade de ränt mot det, då de dansade".

Stammen virades sedan med någon sorts fint papper, så den skulle inte synas! Högt oppe - där i toppen - hängde man kransar, var det passade. Man virade kransarna på olika gjordar, som funnos att tillgå. Papper, löv och blommor virade man kransarna av. Getörter (tydl. prästkragar), midsommarörter (tydl. en fibbla) o.dyl. hade man i kransarna.

forts.!

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Asbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

31

Uppteckningen rör

Majstång.

2

Man skulle ha majstången i ordning till midsommarafton. Den restes på eftermiddagen.

Den kläddes mest av flickor - "unga granna töser, de som voro riktigt glada i hågen, så där".

ACC. NR. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. isbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

32

Uppteckningen rör Gröhim.

Denma gröten den är kokt i en gryta o inte i en
stubble; spräng dej inte din lille gubbe.

- Denma gröten den är kokt i en gryta, o in-
te i en glas; du rimmar rent som en ax.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
Härad: M. Åsbo
Socken: Fagerhult
Uppteckningsår: 1908
Upptecknat av: Lagerström
Adress: Eäraby
Berättat av: Jakob Karlsson
Född år: -56; Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

33

Vällingklodden.

Vällingklodden hade man i Fjöhult - tro den är
där ännu - ö i Fagerhult, på stora gården där.

En såde:

Bälkarna, kom en hem;
blå välling, så så.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Småland
Härad: N. Åre
Socken: Fagerhult
Uppteckningsår: 1938
Upptecknat av: Lage Wässon
Adress: Eärdby
Berättat av: Jakob Karlsson
Född år: -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

34

Beskrivning

Pågen på,
fänta här
mycket ljus på lögen,
a intet bälst i skögen
men i gräddan fäddet va han en väldig träl.

ACC. NR. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lag. Wilsson
Härad: N. 1460 Adress: Gbg.
Socken: Fagerhult Berättat av Joh. Karlsson
Uppteckningsår: 1908 Född år 1856 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

35

Uppteckningen rör

Gåla.

Inte ha jag det ä inte vill jag ha det, men hade
jag det vill jag inte bli av med det. — En
kallig gubbe om håvel.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: N. chro
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år - 56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

36

Björndansen.

På en jule-antag. bärtop i Fagerhult i Skåne en-
 var det en som skulle visa hur man dansade
 Björndansen. Den dansas av en person som hop-
 par på alla fyra. De skall dansa på nävarna ö
 "hurra" ö hoppa. Det var en gammal man som
 hette Bengt, ö det var hans dotter som hvar jule.
 Han dansade så att han dog av de där rö-
 relserna. Fick väl antagligen en lunganfall.

Det är 30 år sen, kanske mer.

Denne samme mannens hustru, sutte vid
 samma jule kött i husen så hon var när an
 krävas ö dottern slog henne i ryggen så att kött.
 det flög ut ö slog iten en fin sken, onde de.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: N. Skåne
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jak. Karlsson
 Född år: -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

37

Idrottslekar.

Men det blev ofta galed med de dårliga lekarna; de gjorde det aldrig annat än när de var fulla och då blev de arja, och då blev det dags mil.

Vid brottning användes dels kraglag, dels tvärlag [tvärlag]. Vid tvärlag tog man således bakom ryggen på varandra.

Lyfta på raka häsar [lyfta på raka häsar]. De lade sig på ryggen på "slätt jorden", och skulle en taga i dem och lyfta upp dem.

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne. Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Mbo Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Jakob Karlsson
 Uppteckningsår: 1958 Född år: -56 i Fagerhult

38

Uppteckningen rör de sista vargarna.

Nå jag var liten. Skulle gå till affär i Fedingshult. Mötte två varjor. Den ena sa: "Sej ö flinte. Jag blev rädd ö sprang hem. Får ju se om dit ö säga i snön an där var varjor."

De jämsade sig här, för de gjorde stor skada, varjarna. Det var en lapp karing ö hon sade: "Vill ni bara ge mig mat, ö vara goda mot mig, så skall jag ta bort dem." Och hon gjorde så att de kom bort.

Den sista som emellan tid sköts var treben ö sköts av en gammal gubbe, som annars inte var ngn vidare jägare.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. Arbo Adress: Eby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Jak. Karlsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år: -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

39

Magnus Stenbock.

Stenbocken gick omkring i Helsingborg ö mids ålar. De visste ju inte vem det var. Då sade de att ålar na var så små. "Ju, i morgon skall ni få hörra," sade han. Det skulle bli kulor.

Hellmänn! att tala om detta!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: Kristna Adress: Gårdby
 Socken: Fagerhult Berättat av: Jens Karlsson
 Uppteckningsår: 1908 Född år: -56; Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

40

Karl XV.

Karl XV. reide i kring i var vädd som en fattig person. O så kom han till en boymästare i fiske låna hus. O där fick han ligga på lite halm. - Han gjorde det för att se hur de var mot de fattiga. Han hade lagt sej på golvet; så hade han lagt huvudet mot en dörr. Så kom där en storman i rände honom i huvudet med dörren, i skämd på honom o sa att han skulle inte ligga så. Men han fick de veta vem han var.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: V. lbo
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1908
 Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Sby.
 Berättat av: Jacob Karlsson
 Född år 1856 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

41

Hunne (Hunnebad)

4 Hunnebad [hå'nəbä], en by i Markaryd. skall det ha bott en krigare, som hetle Hunne [hū'nə]. Han skulle väl ha varit liksom anförare dā. Ö han var så värdig ö vann mot alla som han krigade mot. Det var väl danskerna som han krigade med.

Därför hade man ordolävel: "Bevare oss Gud för Hunne ö hela hans här."

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

42

Uppteckningen rör

Präst, som finner sig, under det att han kommer i oväntad situa-
tion under predikan.

En präst hade varit hos smeden och fått en puffert, som han skulle ha att skjuta med på juldagen, i ordning. Han hade den med sig på predikstolen. Och där stod han och kände på fjädrarna om de var starka. Då gick skottet av.

"Sådant dunder och brak skall det bli på den yttersta dagen," sade han. "Men inte så mycket rök," tillade han.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: N. Skåne
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938
 Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jacob Karlsson
 Född år 56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

43

Husförhör m. m.

Ondås Center, han var en tjur. En jättegörsel Vi-
 berg, hade fyllt den då Center. Så var han
 på husförhör - Vi berg var så mkt ovän med
 prästen - så Vi berg hade fyllt honom, när han
 skulle gå på husförhör i kyrkan. Prästen sade
 att han skulle läsa. "Det kan jag inte läsa", sade
 han, "men för jag läsa det jag kan, så skall jag
 läsa." Jag vet inte vad han läste.

Prästen hette Ericsson, o när han skulle
 flytta, så tog han upp offer, o Vi berg druckade in
 honom med två vedeskorpor att lägga på al-
 taret: "Jag för emå inte Guds gåvor," sade prä-
 sten. Men det har gått o lärt för denne Vi berg.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Kråne
Härad: N. Årbo
Socken: Fagerhult
Uppteckningsår: 1938
Upptecknat av: Lage Nilsson
Adress: Gårdby
Berättat av: Jakob Karlsson
Född år: -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
44

1-2

Mord.

Ljungdell i N. Årjö, som levde för meddel: s tid, var en ofäcker
fjurr, som stal för alla ö folket var mkt rädda för honom, ty
han holade dem till livet.

Han hade således en gång gått till en bonde i byn, som
hette Nille-Pelle för att möda honom, men Nille-Pelle kom
vinden. - Och Nille-Pelle tog en järnbesman med sig ö
gick ut ö passade Ljungdell, ö mötte honom på en liten
väg samt slog honom i huvudet med betemannen, så
han stöp ö dog.

Så kommo alla i N. Årjö dit för att slå ö miss-
handla den döda kroppen, på illa öntyckt var Ljung-
dell.

Låns mannen blev också tillsagd om vad som ha-

Skriv endast på denna sida!

forts.!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: V. Sjöbo
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV
 — 45

[Signature]

Mord.

de hänt ö Kissa-Pelle skulle väl ha något litet chaff men han blev benädd.

Intagligen chaffade man en kista ö tog Ljuncg dell lite kyrkgården. Men på stället där han hade blivit ih-järslagen satte man opp en chpål, som stod vid vägen där i många, många år - ö kanske står där än, men nu har jag inte varit där på många år, så jag vet inte.

Det var sed att alla som gick förbi denna plats skulle kista en sten l. något vad de ville. Man skulle jöa så för att visa sin avsky mot honom ö för att han hade varit en så dålig person.

forts.!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: N. cisbo
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år: -56 i Fagerhult.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

46

(3)

Mord.

Ljungdell, som senare bodde i N. Örejö, hade tidigare bott vid Björnholm, där Flygfälet nu ligger.

Vid grusgrävning har man här för inte så långt länge sen - kanske för 30 år sen - hittat ett benrangel. De togo benen & transporterade dem till Fagerhult, till kyrkan.

Man jussade på att detta var skelettet efter någon som Ljungdell mördet. Och man ansåg att det skulle ha varit en värtgöte, som gått med handsk.

Ljungdell blev hjälpslagen, som lades på annat ställe, i upst:as efter denne samme meddel.

*) anträffades vid nuvar. Flygfälet, på en plats, som man hade ansett vara en spökställe

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: N. Åsbo
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938
 Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV
 — 47

1-3

Resgille

När de skulle resa var det resejulle. Taksfännen kallades det. När vi skulle resa den var det julle. Men det var inte på alla ställen. "De som var snåla de gav inte ngt".

Då man hade rest fännena, skulle alla som var med ö bygga, gå upp ända upp på ryggingen, på lekaren. Vi sutts i en rad. Och värden på stället, som vi var på, den som vi byggde åt, skulle bjuda på brännvin. En sup för var fänne ö så hurra för var sup. Skrek så när det var lytt i vänt, så hördes det i halva socknen.

Senan dellen skedde hos byborna ö goda vän-
 ner här den som byggde, kommit med kausar,^{*)}

Skriv endast på denna sida!

forts.!

^{*)} resekransar.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: N. län
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 48

(2)

Resgille.

Som sattes upp. av två ö blommar. Man satte upp dem på en lång ställe från mitten av skogen, ö de ordnades på skogen. Man spikade en trästol på stället ö hängde kransarna på denna samt på den övre biten av skogen, som kom över slån.

De som kommo med kransarna voro fruntimmar. De hade även med sig mjölk ö gröt, kaffekakor m. m., som skulle vara till julett. De finge vara på en loge eller rågn stam ö ha till julett. Den som byggde, lät bygga huset, skulle bekosta resten kaffe ö mat ö kränvin.

Så när byggmästarna kommo ner från skogen så var det fin att äta ö dricka.

forts.!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: H. dist.
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938
 Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

49

(3)

Resgille.

Karlaren från granngårdarna i bekant i öv-
 rigt deltog också i jule.

Sedan kvällen kom blev det dans på stället,
 ö ungdommen kom dit ö roade sig på bruk-
 ligt vis.

ACC. NR. 5649

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: N. Åsbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult sn

50

Uppteckningen rör

Stål i åkern vid sådd.

När man sådde förr, satte man en kniv i jorden på åkern, som man sådde. Genom att man gjorde det, så skulle det bli bra skörd.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: N. Lister
 Socken: Fag. hull
 Uppteckningsår: 1958
 Upptecknat av: Lagerström
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Larsson
 Född år: 56 i Fag. hull

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV
 51

1-3

Ställe, gille.

Jag var ö spelade på en ställe i V. Lister. Vi kom hit. hade två bråkiga hästar, så skulle jag rida med dit. Jag var inte så van vid att rida, men hästen följde. Blev så öm i armbågen av det så förförligt. Jag var nästan 25 år.

Vi kom fram vid midsommartiden, ö då skulle vi ut i vingen sin del, så jag skulle spela under och att de åbo. Alla sorters gott. De var så glada så de hoppade, när de åto. Där var åtminstone 50 personer. Det var också under hörtiden i brast ånger, i de hörtiden med liksom i råpsor, ö en på stunden drog ihop med vårdhåla. Fruntimmer lade i små fjulka - små buntar - ö så skulle han dra i-

forts.!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne
 Härad: Åsbo
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1958
 Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Gårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år 1856 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV 52

Slättajulle.
 2

Kring öden lin en visen plats, ö den skulle hört bredas ut
 lin fortning.

Sedan till kvällen - ö sådana jullen vore på lö-
 dagarna - det betydde ut än det skulle vara hörljull,
 ö så fick så många komma som ville, de skulle
 inte ha någon belöning och än skulle höra med jullet

Detta var också hos Johannes Hansson i Bo-
 ad. Han bjöd sedan på kvällen: "Ja, om skulle ni
 få med i drink ö ni få vara här ö roa er, men
 det för ita jag hör rätt manliga man, ni ö det slut".
 Han ville inte ha rätt klage mål - vilket annars var
 rätt vanligt, än det blev.

Vi var där emellan tid lin söndags morgon,
 och hade mycket roligt.

forts.!

ACC. N:R. 5649

Landskap: Pekåne
 Härad: N. dist
 Socken: Fagerhult
 Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Lage Nilsson
 Adress: Eårdby
 Berättat av: Jakob Karlsson
 Född år: -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
— 53

Slätterjulle.

3

Han hade en gammal mor, Bengta, som sa på trappen ö röande. Hon tyckte inte mycket om julle.
 "Vi har haft ~~julle~~ hemman i så många år, men vi har inte haft julle förr, ö stulet till orda". Men hon var gammal ö det var ingen som brydde sig om vad hon sade.

Det kunde juvelvis gå till på lite begynneliga sätt vid slätterjulle. Delsa var på en annan ställe. Den som hette Nils Kristoffersson, de kallade honom för Grädda-Nissen. Han var med ö nog. Så hade han bara skuffel ö julle där ö rifflade med den. Då sade man till honom att han inte hade någon till på skuffel. "Besynligt", sade han, "jag tyckte han var död i jule. Då var han ganska full."

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lage Wiersum
Härad: N. cisbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jakob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

54

Uppteckningen rör Slakt (magi).

När man skurit av benet i leden på jor, så puttade man bitarna i åndas namn och vassund. Det skulle vara bra. Grisarumpan skulle de inte äta, för då växte man inte. Men kastades bort till katten.

ACC. N:R. 5649

Landskap: Skåne. Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: N. chabo Adress: Färdeby
 Socken: Fagerhult Berättat av: M. Karlsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

55

Kastrens Kall.

När man skulle jilla en kall, så tog man o sätte den på huvudet i en stövel. för annars så hade han blöst dem. Nu är det inte brukligt att kastrens kaller, men för var det det. Det var sådant som man tillade på nå rorkarna jick omkring. De utförde den då jättningen.

ACC. NR. 5649

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ege Nilsson
Härad: N. Åbo Adress: Gårdby
Socken: Fagerhult Berättat av Jacob Karlsson
Uppteckningsår: 1938 Född år -56 i Fagerhult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

56

Uppteckningen rör Skinnkjorteln (matlagning).

Det lätas om att en kvinna skall ha röd lin
pamukkor i sin skinnkjortel.